

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY
(anonymizovaný opis)

Vrchní soud v Praze projednal ve veřejném zasedání konaném dne 10. března 2020 odvolání obžalovaného [jméno] [příjmení], narozeného [datum], proti rozsudku Krajského soudu v Plzni ze dne 20. prosince 2019 č. j. 33 T 12/2019 – 581 a rozhodl

takto:

Podle § 256 trestního řádu se odvolání obžalovaného [jméno] [příjmení] zamítá.

Odůvodnění:

1. Napadeným rozsudkem Krajského soudu v Plzni ze dne 20. 12. 2019 č. j. 33 T 12/2019 – 581 byl obžalovaný [jméno] [příjmení] uznán vinným pod bodem 1.) přečinem ublížení na zdraví podle § 146 odst. 1 trestního zákoníku v jednočinném souběhu s přečinem výtržnictví podle § 358 odst. 1 trestního zákoníku, pod bodem 2.) zločinem vraždy podle § 140 odst. 1, odst. 3 písm. i) trestního zákoníku a pod bodem 3) zločinem násilí proti úřední osobě dle § 325 odst. 1 písm. a), odst. 2 písm. a) trestního zákoníku, za což byl odsouzen podle § 140 odst. 3, § 43 odst. 1 a § 54 odst. 1, odst. 2 trestního zákoníku k výjimečnému úhrnnému trestu odnětí svobody v trvání dvaceti dvou let, pro jehož výkon byl podle § 56 odst. 2 písm. b) trestního zákoníku zařazen do věznice se zvýšenou ostrahou. Podle § 70 odst. 2 písm. a) trestního zákoníku mu byl uložen trest propadnutí věci, a to nože, tzv. motýlku o délce čepele 9,5 cm. Podle § 99 odst. 2 písm. b) trestního zákoníku mu bylo dále uloženo ústavní ochranné léčení psychiatrické a protitoxikomanické. Podle § 228 odst. 1 trestního řádu byl obžalovaný uznán povinným zaplatit na náhradě nemajetkové újmy v penězích pozůstalé [jméno] [příjmení], [datum narození], bytem [adresa], částku 500 000 Kč a pozůstalé [jméno] [příjmení], [datum narození], bytem [adresa], částku 500 000 Kč.

2. Podle skutkových zjištění krajského soudu se měl obžalovaný dopustit uvedených trestných činů tím, že 1.) dne 13. 10. 2018 v době kolem 5.10 hod. na chodníku před domem v [obec], [ulice a číslo] bezdůvodně zezadu napadl poškozenou [příjmení] [příjmení] [jméno], [datum narození], kterou odlamovacím nožem řízl do zadní části levého stehna, a z místa utekl,

čímž jí způsobil příčnou řeznou ránu o délce 13 cm, která pronikla kůží, podkožím a zasahovala až k vazivovému obalu svalů, což si vyžádalo ošetření rány sešitím, následné dodržování klidového režimu s chůzí o berlích a s odlehčením levé dolní končetiny a pracovní neschopnost poškozené do 31. 10. 2018, 2.) dne 13. 10. 2018 po spáchání skutku pod bodem I. v přesně nezjištěných ranních či dopoledních hodinách před řadovými garážemi v [obec] poblíž ulice [ulice] zezadu napadl zde procházejícího poškozeného [jméno] [příjmení], [datum narození], kterého s úmyslem usmrtit bodl nožem, tzv. motýlkem s čepelí o délce 9,5 cm zezadu do krku, dále jej ranou pěstí srazil na zem, přičemž poškozený upadl na břicho, následně mu obžalovaný zasadil dalších nejméně 73 bodných, bodnořezných a řezných ran do hlavy, krku, trupu a horních končetin, přičemž z 16 bodných ran vedených do mozkové části hlavy jich celkem 12 proniklo do dutiny lební, poté jej odtáhl ke garážím, kde jej svalil do vybetonovaného odvodňovacího koryta, zakryl odpadky a svou mikinou a z místa utekl, přičemž v důsledku tohoto napadení poškozený zemřel, kdy bezprostřední příčinou jeho smrti bylo bodné poranění v oblasti horní krční míchy, při kterém dochází k těžké hypoventilaci v důsledku obrny bránice, a 3.) dne 14. 10. 2018 v přesně nezjištěné době od 16.40 hod. do 17.25 hod. v areálu bývalého zemědělského družstva v obci [anonymizováno], okr. [obec], poté, co poškodil okno v zadní části objektu a schoval se do vysoké trávy před uniformovanou hlídkou Policie ČR, obvodní oddělení Radnice ve složení prap. [jméno] [příjmení], OEČ 322 755, a prap. [jméno] [příjmení], OEČ 326942, nereagoval na její výzvu: „Policie jménem zákona. Co tady děláte? Kdo jste? Jste tady sám?“, přitom v levé ruce držel golfovou hůl, kterou při pokusu mu ji odebrat začal mávat, proto prap. [jméno] [příjmení] použila slzotvorný dočasně zneschopňující prostředek, v tom okamžiku ji obžalovaný golfovou holí udeřil do pravého ramene, čímž jí způsobil zranění přechodného rázu spočívající v několikadenní bolestivosti zasaženého místa bez nutnosti pracovní neschopnosti.

3. Proti tomuto rozsudku podal ihned po jeho vyhlášení obžalovaný [jméno] [příjmení] odvolání, které posléze prostřednictvím své obhájkyne písemně odůvodnil.

4. Odvolatel směřoval opravný prostředek proti všem výrokům rozsudku. O vině nelze rozhodnout dřív, než bude řádně zjištěn duševní stav obžalovaného a posouzena jeho trestní odpovědnost. Závěry znaleckého posudku z oboru zdravotnictví odvětví psychiatrie a klinická psychologie jsou nesprávné. Znaleč po jen několik málo hodin trvajícím vyšetření dospěla k naprosto překvapivému závěru, který je v rozporu se všemi předchozími zprávami odborných lékařů. Nálezací soud nepodrobil tento závěr kritickému posouzení, zejm. jestliže obžalovanému byla těmito lékaři opakovaně diagnostikována paranoidní schizofrenie. Znalecký posudek není žádným privilegovaným či nadřazeným důkazem a jeho obsah je nutno porovnávat i s ostatními důkazy. Z lékařských zpráv o hospitalizaci v PL [obec] bylo v trestním řízení zjištěno, že obžalovaný se minimálně od roku 2013 léčil pro paranoidní schizofrenii a polymorfní abus drog, kdy tato diagnóza se projevovala již od prosince 2010. Od roku 2015 se obžalovaného báli i jeho rodiče, kdy v důsledku napadání i dalších osob byl obžalovaný znovu, a to opakovaně hospitalizován v PL [obec], kde zaútočil i na spolupacienty. Obžalovaný byl z důvodu této diagnózy rovněž v invalidním důchodu. Konstatování soudní znalkyně je proto poměrně závažným obviněním nejen obžalovaného, ale i všech předchozích lékařů a jejich odborných schopností, přičemž nálezací soud se s rozporem, který takto vznikl, vůbec nevypořádal a bez jakýchkoli racionálních důvodů se ztotožnil se závěry znalkyně. Pokud by však měla být v minulosti být stanovena diagnóza nesprávně, měl nálezací soud předvolat všechny lékaře obžalovaného a s názorem znalkyně je konfrontovat. I na základě laického posouzení je zřejmé, že agresivita, paranoidní projevy, bludy a halucinace se u obžalovaného projevovaly již řadu let před nyní projednávanými skutky. S ohledem až na pozdější odběr vzorků od obžalovaného, je zcela zřejmé, že v době stíhaných jednání muselo být množství MDMA-extáze, pervitinu a THC v jeho těle mnohem vyšší, kdy není vyloučena ani toxická koncentrace. Bezpochyby však jednání obžalovaného byla spojena s intoxikací těmito látkami a byla jejich důsledkem. Zjišťováno tak mělo být i to, jakým způsobem užití uvedených psychotropních látek ovlivnilo duševní stav

obžalovaného v době činů i s ohledem na stanovenou diagnózu paranoidní schizofrenie. V posuzované věci je zcela na místě, aby k posouzení duševního stavu obžalovaného v době činů byl ustanoven nový znalec, neboť stávající znalkyně bez jakéhokoli racionálního důvodu naprosto bagatelizovala dosavadní psychiatrickou minulost obžalovaného. Pod farmakologickou léčbou je přitom obžalovaný i v současné době ve vazbě, což lze osvědčit vyžádáním zprávy od vězeňské služby. Stejně tak by bylo na místě obstarat zprávu ČSSZ za jakého důvodu a na základě jakých lékařských podkladů mu byl přiznán invalidní důchod. Za předčasné je v důsledku vytýkaných vad třeba považovat i ostatní výroky napadeného rozsudku. Nicméně ke všem okolnostem případu se jeví jako zcela nepřiměřený i uložený trest. Závěrem je navrženo, aby napadený rozsudek byl zrušen a věc byla vrácena soudu prvního stupně k novému projednání a rozhodnutí.

5. V doplnku odvolání obžalovaný nad rámec výše uvedeného navrhl vyžádat svoji komplexní zdravotnickou dokumentaci z [nemocnice], Psychiatrické nemocnice [obec], Psychiatrické nemocnice [obec] a [příjmení] nemocnice a vyslechnout všechny lékaře, kteří mu v minulosti diagnostikovali [anonymizováno]. Poukázal na to, že úkolem znalce psychiatra je posoudit duševní stav a nikoli zkoumat postoj obžalovaného k jeho minulosti, nebo dokonce přihlížet k jeho odsouzení. V trestním řízení zůstalo naprosto opomenuto, že obžalovaný osm dní před stíhaným jednáním splňoval podmínky pro umístění do protialkoholní (protitoxikomanické) záchytné stanice, že jeden den před stíhaným jednáním sám vyhledal lékařské ošetření kvůli užití krokodýla, že dne 14. 10. 2018 otec obžalovaného oznámil na Policii ČR pohřešování svého syna s tím, že má obavu o jeho život, a že po vzetí do vazby byl obžalovaný v péči psychologa a psychiatra z důvodu svých psychických problémů, kdy byl pod stálou farmakologickou léčbou, přičemž i jeho stav po spáchání skutků svědčí o duševní poruše. Obhajoba dále navrhuje přecíst podle § 211 odst. 6 trestního řádu úřední záznamy o podaném vysvětlení obžalovaného a výslech otce obžalovaného pana [jméno] [příjmení]. Přes absenci náležitě zjištěného duševního stavu namítá obžalovaný i změnu právní kvalifikace u skutku pod bodem 2.), kdy otázka naplnění znaků kvalifikované skutkové podstaty trestného činu vraždy podle § 140 odst. 3 písm. i) trestního zákoníku je jednak otázkou právní a nikoli znaleckou, jednak pro posouzení znaku zvlášť surovým nebo trýznivým způsobem by musela být splněna podmínka naprosto extrémně vysoké brutality činu, přičemž obžalovaný se trýznivého, postupného či pomalého ubíjení poškozeného nebo sadistické devastace jeho těla nedopustil.

6. Vrchní soud v Praze z podnětu podaného odvolání přezkoumal podle § 254 odst. 1 trestního řádu zákonnost a odůvodněnost všech výroků napadeného rozsudku, jakož i správnost postupu řízení, které jim předcházelo, a dospěl k následujícím závěrům.

7. V řízení, které předcházelo napadenému rozsudku, byly provedeny řádným způsobem veškeré důkazy významné pro objasnění skutečného stavu věci při dodržení všech zákonných ustanovení, jimiž se má zabezpečit právo obžalovaného na řádnou obhajobu. Provedené dokazování je proto úplné a řízení předcházející napadenému rozsudku nevykazuje takové procesní vady, na něž by bylo nutno reagovat postupem podle § 258 odst. 1 písm. a) trestního řádu.

8. Krajský soud v Plzni vedl dokazování způsobem a v rozsahu předpokládanými v ustanovení § 2 odst. 5 trestního řádu, když důsledně postupoval tak, aby byl zjištěn skutkový stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, a při svém rozhodování z takto zjištěného stavu vycházel. Krajský soud také náležitým způsobem odůvodnil, proč v posuzované trestní věci odmítl v určitých položkách doplnit dokazování podle návrhu obžalovaného. Vrchní soud v Praze se s tímto postupem Krajského soudu v Plzni plně ztotožňuje a na podrobně odůvodněné odmítavé stanovisko bezezbytku odkazuje. Vrchní soud v Praze jako soud odvolací potřebu dokazování jakkoli doplňovat oproti obhajobě rovněž neshledává, neboť v nezbytném rozsahu bylo prokázáno, že se stal skutek, v němž je spatřován trestný čin, že tento skutek spáchal obžalovaný, případně z jakých pohnutek, když náležitým způsobem byly objasněny též podstatné okolnosti mající vliv na posouzení povahy a závažnosti činu, podstatné okolnosti k posouzení osobních

poměrů obžalovaného, podstatné okolnosti umožňující stanovení následku, výše škody způsobené trestným činem a bezdůvodného obohacení i okolnosti, které vedly k trestné činnosti nebo umožnily její spáchání (srov. § 89 odst. 1 trestního řádu). Na tomto místě odvolací soud zdůrazňuje, že rozsah dokazování není bezbřehý, ale je limitován zjištěním skutkového stavu, o němž nejsou důvodné pochybnosti. Provádění dalších důkazů požadovaných v průběhu dosavadního řízení ale i v odvolání by bylo s ohledem na znalecký posudek z oboru zdravotnictví, odvětví psychiatrie jen duplicitní, a tedy nadbytečné. Zmíněný posudek byl vypracován renomovanou znalkyní a obsahuje i odkaz na lékařské zprávy z příslušných zdravotnických zařízení, kde byl obžalovaný v předchozí době hospitalizován, kteréžto zprávy jsou navrhovány odvolatelem jako důkaz. Ohledně tohoto posudku i po podrobném výsledku jeho zpracovatelky v hlavním líčení nelze mít ani přes jeho kritickou analýzu založenou obhajobou do spisu rozhodně žádné pochybnosti o jeho správnosti, jasnosti či úplnosti, jak o tom bude pojednáno dále. Nespokojenost jedné z procesní stran se závěry posudku ještě neznamená jeho vadnost. Výsledky svědka [jméno] [příjmení], otce obžalovaného, stejně jako všech ošetřujících lékařů obžalovaného jsou ze stejných důvodů rovněž bezpředmětné a nadbytečné.

9. Ve vztahu k významným skutkovým okolnostem postupoval nalézací soud ve smyslu ustanovení § 2 odst. 6 trestního řádu, když v souladu s procesní zásadou volného hodnocení důkazů náležitě zhodnotil provedené důkazy na podkladě svého vnitřního přesvědčení, které bylo založeno na uvážení všech okolností případu, jak jednotlivě, tak i v jejich souhrnu a ve vzájemných souvislostech. Své postupy, na podkladě nichž k těmto závěrům dospěl, krajský soud v odpovídajících pasáží odůvodnění rozsudku zdůvodnil tak, jak mu ukládá ustanovení § 125 trestního řádu, srozumitelně v nich vyložil, které skutečnosti vzal za spolehlivě prokázané a o které konkrétní důkazy tato svá skutková zjištění opřel, a podrobně zde uvedl, jakými úvahami se řídil při hodnocení jednotlivých provedených důkazů. Vrchní soud v Praze se se skutkovými závěry Krajského soudu v Plzni ztotožňuje a na tyto závěry rozvedené v odůvodnění napadeného rozsudku odkazuje.

10. V posuzované věci zůstává nesporným a nezpochybnitelným, že pachatelem projednávaných trestných činů byl obžalovaný [jméno] [příjmení]. Náležitým způsobem byly též objasněny podstatné okolnosti mající vliv na posouzení povahy a závažnosti činů a umožňující stanovení následku. Ve smyslu ustanovení § 126 písm. d) trestního řádu nalézací soud také patřičným a důkladným způsobem vyhodnotil a stanovil, že je obžalovaný za předmětný skutek trestně odpovědný.

11. Podstatou odvolacích námitek obžalovaného zůstává, že v projednávané trestní věci nebyla beze všech pochybností objasněna a vyřešena otázka jím dovozované nepřičetnosti. Jde však o obhajobu uplatněnou již v průběhu hlavního líčení, již se nalézací soud velice podrobně zabýval a s níž se také náležitým způsobem v odůvodnění napadeného rozsudku vypořádal. Odvolací soud se s argumentací soudu prvního stupně v tomto směru ztotožňuje a na její podporu dodává následující.

12. Jiný znalec se ve smyslu § 109 trestního řádu přibere pouze tehdy, jsou-li pochybnosti o správnosti stávajícího posudku, nebo je-li tento posudek nejasný nebo neúplný. Ani jednu z těchto zákonných podmínek znalecký posudek MUDr. [příjmení] nesplňuje. Znalecký posudek by bylo možno považovat za neúplný, jestliže by kupř. znalec ze zdravotnické dokumentace obsahující i ošetřujícími lékaři stanovené diagnózy vůbec nevycházel nebo ji nevyhodnotil. Znalkyně [příjmení] [příjmení] však podala standardní posudek se všemi jeho náležitostmi včetně toho, že při jeho formování vycházela vedle dalšího z celé zmíněné a obhajobou jako důkaz nově požadované zdravotnické dokumentace obžalovaného (jež jinak standardně nebývá součástí posudku, a tedy ani spisu, a to ani v kopiích, nýbrž je z ní udělaný výtah, stejně jako v tomto případě na str. 15 – 22 posudku), přičemž tento posudek stvrdila a obhájila u hlavního líčení.

13. Je tak nade vší pochybnost na základě expertízy MUDr. [příjmení] při jí stanovené diagnóze vyloučeno, že by obžalovaný pro duševní poruchu v době spáchání činů nemohl rozpoznat jejich protiprávnost nebo ovládat své jednání. Na základě toho nalézací soud správně uzavřel, že obžalovaný je za tyto činy trestně odpovědný, byť omezeně, neb měl pro vadu osobnosti, charakterizovanou jako [anonymizována čtyři slova], v důsledku užívání drogy deprivovanou, inferiorního intelektu, v době spáchání činu podstatně sníženou schopnost ovládat své jednání. Pokud jde o námitku odvolatele, že jednání obžalovaného byla bezpochyby spojena s intoxikací psychotropními látkami a byla jejích důsledkem, pak znalecký psychiatrický posudek toto nijak nevylučuje, když uvádí pouze tolik, že předmětná jednání nebyla přímo spojena s forenzně významnou intoxikací. Vrchní soud si je jinak samozřejmě vědom toho, že znalecký posudek je třeba hodnotit jako jakýkoli jiný důkaz, nicméně jestliže je tento důkaz zpochybňován pouze odkazem na předchozí chorobopisy obžalovaného a na obdobné agresivní chování obžalovaného v době krátce před činy či v době dřívější, pak takové argumenty nelze vyslyšet. Nakonec obhajobě při její nespokojenosti se stávající specializovanou expertízou nic nebránilo přibrat znalce jiného, když, ale pouze čistě teoreticky, teprve na základě případného znaleckého posudku s rozdílnými (opačnými) závěry by bylo možno akceptovat naplnění podmínek uvedených v § 109 trestního řádu, resp. § 110 trestního řádu.

14. Pokud jde o dosavadními ošetřujícími lékaři zjištěnou a obhajobou akcentovanou diagnózu [anonymizována dvě slova], v důsledku které by mohly být podle názoru obhajoby schopnosti obžalovaného ovládat své jednání vymizelé, jsou úvahy o této diagnóze jednoznačně vyvráceny právě znaleckým posudkem MUDr. [příjmení], která na rozdíl od zpráv ošetřujících lékařů podala forenzní znalecký posudek, pouze v jehož rámci je pověřený a do seznamu zapsaný odborník, v tomto případě lékař, povolán k posouzení a zodpovězení otázky, zda pachatel pro duševní poruchu v době spáchání činu nemohl rozpoznat jeho protiprávnost nebo ovládat své jednání. Takové oprávnění a kompetence rozhodně nepřísluší ošetřujícím lékařům, a to ani v případě, jsou-li ošetřujícími lékaři během hospitalizace pacienta. Z podaného posudku je seznatelné, z kterých zjištění znalkyně vycházela, jakou cestou k těmto zjištěním dospěla a na základě jakých úvah a diagnostického rozboru došla ke svému závěru. Ostatně není v tomto směru na škodu připomenout samotné vyjádření obžalovaného při procesně použitelném výslechu dne 17. 10. 2018 (č. 1. 30 spisu): „Byl jsem schizofrenik, ale víte co, to bylo kvůli tomu, abych dostal na důchod peníze, víte, protože jsme byli chudý a neměli jsme na zimu, co jíst. Tak jsem si vymyslel tohleto, abychom měli nějaké peníze, abychom mohli přežít, aby mi dali nějaký ty peníze, abych moh kopit jídlo a všechno rodičům., doktor mi normálně dával léky, ale já jsem to nebral, dyť jsem nic neměl“.

15. Výrok o vině je proto zákonný a plně odůvodněný a není důvod k jakékoli jeho korekci. Obžalovaný tím, že jednak jinému ublížil na zdraví a jednak na místě veřejnosti přístupném se dopustil výtržnosti tím, že napadl jiného, naplnil znaky skutkových podstat přečinu ublížení na zdraví podle § 146 odst. 1 trestního zákoníku v jednočinném souběhu s přečinem výtržnictví podle § 358 odst. 1 trestního zákoníku, tím, že jiného úmyslně usmrtil a spáchal takový čin zvlášť surovým a trýznivým způsobem, naplnil znaky skutkové podstaty zločinu vraždy podle § 140 odst. 1, odst. 3 písm. i) trestního zákoníku, a tím, že užil násilí v úmyslu působit na výkon pravomoci úřední osoby a spáchal takový čin se zbraní, naplnil znaky skutkové podstaty zločinu násilí proti úřední osobě dle § 325 odst. 1 písm. a), odst. 2 písm. a) trestního zákoníku, a po právu byl těmito trestnými činy uznán vinným.

16. Spáchání trestného činu zvlášť surovým způsobem se vyznačuje vražedným útokem s extrémně vysokou mírou brutality a velkou mírou surovosti, která se podstatně vymyká z rámce běžného u většiny trestných činů tohoto druhu. Sražení poškozeného ranou pěstí na zem a po jeho pádu na břicho zasazení nejméně 73 bodných, bodnořezných a řezných ran do hlavy, krku, trupu a horních končetin, přičemž z 16 bodných ran vedených do mozkové části hlavy jich celkem 12 proniklo do dutiny lební, kdy se muselo jednat o útok se značnou intenzitou,

nepochybně tento znak kvalifikované skutkové podstaty zločinu vraždy počtem ran naplňuje. V souladu se závěry znalců soudních lékařů je na místě i znak spáchání tohoto činu trýznivým způsobem, neboť vzhledem k celkovému počtu ran do hlavy a krku s rozdílnou životní reakcí se jednalo o déletrvající útok. Podstatným z právního hlediska zůstává, že se jednalo o životní reakce, a že tedy poškozený byl vystaven s ohledem na počet zasazených ran pocitu marnosti a déle trvajícím bolestem na hranici snesitelnosti, které velmi citelně zasáhly celou jeho osobnost. Nelze v tomto směru nevzít v úvahu ani fakt, že byl obžalovaným napaden zcela náhodně a nečekaně, bez jakéhokoli důvodu, což se s ohledem na způsob útoku nepochybně také muselo odrazit v jeho vnímání. Ostatně i popis tohoto útoku obžalovaným hovoří za vše:, tak jsem normálně vzal ten nůž, jsem zezadu tady z toho krku do tý páteře, najednou se otočil, chtěl mi dát pěstí, tak jsem uhnul, vypálil jsem mu jednu, spadl na zem, na zemi jsem ho chytl, takhle jsem ho začal kucht do spánku, všude prostě, takhle jsem držel dva prsty, on mi kousl a ještě mě držel, jak teplouši jsme byli“, resp.:, ten pán vstal, a pak spadnul na ze a byl mrtvej“.

17. Ve své podstatě bez závad, byť se zásadní připomínkou, byl shledán i výrok o trestu. Výjimečný úhrnný trest odnětí svobody v trvání dvaadvaceti let je sice trestem přísným, nikoliv však trestem nezákonným či nepřiměřeným, když pouze takový by mohl z podnětu odvolání obžalovaného Vrchní soud v Praze jako soud druhého stupně změnit ve smyslu ustanovení § 258 odst. 1 písm. d), e) trestního řádu.

18. Ustanovení § 140 odst. 3 trestního zákoníku umožňuje uložit pachateli trestného činu vraždy trest odnětí svobody na patnáct až dvacet let nebo trest výjimečný. Předpokladem pro uložení výjimečného trestu odnětí svobody nad dvacet do třiceti let je velmi vysoká závažnost zvláště závažného zločinu nebo obzvláště ztížena možnost nápravy pachatele. Výjimečný trest může být uložen jen za zvláště závažný zločin, u něhož to trestní zákon dovoluje.

19. Z odůvodnění výroku o trestu odnětí svobody v napadeném rozsudku je patrné, že soud prvního stupně dospěl k závěru, že v projednávaném případě jsou splněny obě alternativně stanovené podmínky pro uložení výjimečného trestu odnětí svobody nad dvacet do třiceti let.

20. S tímto závěrem nalézacího soudu však odvolací soud nemůže souhlasit, neboť podmínku velmi vysoké závažnosti zvláště závažného zločinu nelze dovodit, a to ani z jiných důvodů, než zmiňuje a na podporu tohoto úsudku snáší nalézací soud.

21. Velmi vysoká závažnost spáchaného zvláště závažného zločinu může podle platné soudní teorie a praxe vyplývat ze zvláště zavrženíhodného způsobu provedení trestného činu, ze zvláště zavrženíhodné pohnutky nebo ze zvláště těžkého a těžko napravitelného následku (viz § 54 odst. 3 písm. a) trestního zákoníku a komentář k němu níže). Tuto úroveň závažnosti by mohlo odůvodňovat též spáchání více zvláště závažných zločinů, za které lze uložit výjimečný trest, spáchání zločinu v souběhu s jiným zvláště závažným zločinem (§ 14 odst. 3 trestního zákoníku), spáchání tohoto zločinu ve prospěch organizované zločinecké skupiny (§ 107 trestního zákoníku), současné naplnění více okolností podmiňujících použití vyšší trestní sazby tam, kde jsou stanoveny alternativně pro možnost uložení výjimečného trestu (např. u trestného činu vraždy podle § 140 odst. 1, odst. 3 písm. a) až j) trestního zákoníku), spáchání zvláště závažného zločinu, za nějž lze uložit výjimečný trest, v souběhu s větším počtem jiných úmyslných trestných činů, anebo spáchání takového zločinu za intenzivnějšího naplnění více přitěžujících okolností (§ 42 trestního zákoníku) apod.

22. Jestliže však okolnost, pro kterou by měla být závažnost spáchaného zvláště závažného zločinu hodnocena jako velmi vysoká, je zákonným znakem trestného činu, nelze k této okolnosti opětovně přihlížet i z hlediska § 54 odst. 2 trestního zákoníku. Proto např. u zločinu vraždy podle § 140 odst. 1, odst. 3 písm. a) tr. zákoníku nelze považovat usmrcení dvou nebo více osob bez dalšího za zvláště těžký a těžko napravitelný následek, u zločinu vraždy podle § 140 odst. 1, odst. 3 písm. i) trestního zákoníku nelze považovat usmrcení jiné osoby zvláště surovým nebo trýznivým způsobem za zvláště zavrženíhodný způsob provedení trestného činu apod.

23. Nálezací soud uložení výjimečného trestu stran podmínky velmi vysoké závažnosti zvláště závažného zločinu odůvodnil v podstatě jen tím, že zločin vraždy je jedním z nejzávažnějších zvláště závažných zločinů, přičemž neexistuje jiný těžší následek, než smrt člověka. Násilná smrt osoby blízké přitom vede k následné sekundární viktimizaci osob příbuzných, blízkých a i přátel. Ostatně z dopisu dcery zemřelého pana [jméno] [příjmení] tato sekundární viktimizace jednoznačně vyplývá.

24. Takovéto odůvodnění však odvolací soud považuje za nedostatečné, bezobsažné a nelze je podle jeho názoru akceptovat. V projednávané věci je povaha a závažnost samotného jednání dostatečně zohledněna použitím znaku zvláště surového a trýznivého způsobu spáchání činu, jehož dvojí přičítání ke škodě obžalovaného není přípustné. Také charakter situace, místa, času a okolností spáchání činu způsob jeho provedení nijak výrazně negativně nevymezují, aspoň ne natolik, aby bylo možno hovořit o zvláště zavrženíhodném způsobu jeho provedení. Sekundární ale i primární viktimizace, jakožto proces poškozování a způsobování újmy jedinci, který se stává obětí trestné činnosti, je v případě zločinu vraždy de facto pravidelným a běžným atributem. Odvolacímu soudu nezbyvá než konstatovat, že v § 54 odst. 2 trestního zákoníku předpokládaný znak velmi vysoké závažnosti zvláště závažného zločinu v posuzované věci není a nebyl dán.

25. Krajský soud v Plzni nicméně správně dovodil obzvláště ztíženou možnost nápravy obžalovaného [jméno] [příjmení]. V tomto směru odpovědně poukázal na závěry znaleckého posudku z oboru zdravotnictví, odvětví psychologie, v němž znalkyně [příjmení] [příjmení], Ph.D. dospěla k závěru, že možnost resocializace obžalovaného z psychologického hlediska považuje za zhoršenou až téměř nemožnou. Nezbyvá než v souladu s napadeným rozsudkem zopakovat, že osobnost obžalovaného je výrazně individualisticky formovaná, [anonymizováno 9 slov], s problematikou užívání návykových látek. Má sklony k agravaci, stylizaci, manipulaci s informacemi. Aktuální neverbální intelektové a aktuální paměťové schopnosti se ve svém souhrnu nacházejí v dolním pásmu průměru, na hranici lehké [anonymizována dvě slova]. Afektivita není otupělá, vnitřní život není pohaslý, nejsou přítomny výraznější paranoidní znaky. Obžalovaný se orientuje v sociálních situacích. Má sníženou schopnost přizpůsobení, na nové situace má sklony reagovat úzkostí, fobickou symptomatikou. Aktuálně je bez zvýrazněného depresivního ladění, jsou přítomny neurotické rysy. Sociální kontakty je obžalovaný schopen navazovat, avšak povrchově, komunikace s druhými je většinou jednoduše účelová. Jednání rychle přechází z neutrálního do agresivního. Zvýrazněná je prožitkovost, emoce jsou přítomny, emotivita není zchudlá. Má sklony k selhávání v zátěži, je dána přítomnost agresivních impulzů, snížená zdrženlivost, volní schopnosti jsou sníženy, má sklony k emotivnímu, impulzivnímu jednání. Emotivita je impulzivní, egocentrická, hůře ovládaná, prožitkovost zvýšená, emoce méně stabilní. Hodnotový systém obžalovaného se neshoduje s většinovou společností, má potřebu rychlého a bezpracného zisku, vyšší city nejsou rozvinuty, volní schopnosti jsou sníženy, není schopen odkládat potěšení, poučit se ze zkušenosti. Je osobností simplexní, nezodpovědnou, nezdrženlivou, egocentricky orientovanou. Jednání obžalovaného nebylo syceno chorobnými jevy, bylo podmíněno reálným diskomfortem a s tím spojenou frustrací, podrážděností, nahromaděním negativní energie s tendencí k jejímu uvolnění. Motivace jednání v sobě nenese patologické prvky, toto jednání bylo výrazně podpořeno simplexní, asociální, deprivovanou osobnostní strukturou a užíváním návykových látek. Obžalovaný je schopen si uvědomit dosah a význam svého jednání, i sám spontánně v rámci znaleckého vyšetření hodnotí nebezpečnost a závažnost svého chování. Možnost resocializace obžalovaného hodnotí jmenovaná znalkyně velmi nepříznivě. Výrazně totiž převažují faktory, které možnost resocializace zhoršují, či přímo znemožňují. Z psychologického hlediska ji proto znalkyně považuje za zhoršenou až téměř nemožnou.

26. Zákonem stanovené podmínky výjimečného trestu odnětí svobody nad dvacet do třiceti let tak po shora uvedené selekci naplňuje v posuzované věci pouze obzvláště ztížená možnost nápravy obžalovaného, přičemž způsobený nejzávažnější následek nepochybně vyžaduje

pachatele takového zločinu, jehož chování svědčí o značné otrlosti a bezcitnosti, izolovat dlouhodobě. Krajský soud v Plzni proto nepochybil, pokud při ukládání trestu aplikoval ustanovení § 54 odst. 2 trestního zákoníku a uložil trest odnětí svobody ve výměře dvaceti dvou let. V souladu s ustanovením § 56 odst. 2 písm. b) trestního zákoníku je i zařazení obžalovaného pro výkon trestu do věznice se zvýšenou ostrahou.

27. Zákonnými a plně odůvodněnými jsou i výroky o trestu propadnutí věci – nože motýlku a o ochranném opatření v podobě uložení ochranného psychiatrického a protitoxikomanického léčení. V tomto směru je možno plně odkázat na příslušné pasáže příléhavého odůvodnění napadeného rozsudku, ostatně proti těmto výrokům nebylo konkrétně nijak brojeno.

28. Podle § 2959 občanského zákoníku při usmrcení nebo zvláště závažném ublížení na zdraví odčiní škůdce duševní útrapy manželu, rodiči, dítěti nebo jiné osobě blízké peněžitou náhradou vyvažující plně jejich utrpení. Nelze-li výši náhrady takto určit, stanoví se podle zásad slušnosti. Nálezací soud v odůvodnění napadeného rozsudku sice toto ustanovení ani obecnější ustanovení § 2952, § 2955, § 2956, § 2957 a § 2971 občanského zákoníku týkající se způsobu a rozsahu náhrady nemajetkové újmy výslovně necitoval, ale při svém rozhodnutí k němu zjevně, byť implicitně, přihlédl. Částky stanovené v napadeném rozsudku ohledně poškozených [jméno] [příjmení] a [jméno] [příjmení] ve výši 500 000 Kč každé z nich a reprezentující nemajetkovou újmu v penězích v rozporu s ustanovením § 2959 občanského zákoníku rozhodně nejsou. S odkazem na kritéria stanovená v rozsudku Nejvyššího soudu ČR ze dne 19. 9. 2018 sp. zn. 25 Cdo 894/2018, Vrchní soud v Praze poznamenává, že ustanovení § 2959 občanského zákoníku je právní normou s relativně neurčitou hypotézou, tj. právní normou, která přenechává soudu, aby podle svého uvážení v každém jednotlivém případě vymezil sám hypotézu právní normy z předem neomezeného okruhu okolností. Úvahu nálezacího soudu ohledně výše náhrady za duševní útrapy spojené s usmrcením osoby otce obou poškozených by v rámci odvolacího řízení bylo možno revidovat, jen pokud by byla zjevně neúměrná. O takový případ se v posuzované věci nejedná. Nálezací soud v bodě 29 rozsudku zhodnotil všechny rozhodné skutečnosti a okolnosti případu, které v řízení vyšly najevo, žádnou nepominul a jeho úvaha neobsahuje žádný logický rozpor. Dospěl-li pak k závěru, že částka ve výši 500 000 Kč ohledně každé z poškozených dcer oběti trestného činu je přiměřená, nelze mu v tomto směru vytknout žádné pochybení.

29. Ze všech výše uvedených důvodů bylo odvolání obžalovaného [jméno] [příjmení] jako nedůvodné podle § 256 trestního řádu zamítnuto.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí není řádný opravný prostředek přípustný. Lze však proti němu podat dovolání. Nejvyšší státní zástupce je může podat pro nesprávnost kteréhokoliv výroku, a to ve prospěch i neprospěch obviněného, obviněný pro nesprávnost výroku tohoto rozhodnutí, který se ho bezprostředně dotýká. Obviněný může dovolání podat pouze prostřednictvím obhájce, jinak se takové podání nepovažuje za dovolání, byť bylo takto označeno. Dovolání se podává u soudu, který ve věci rozhodl v prvním stupni, do dvou měsíců od doručení rozhodnutí, proti kterému dovolání směřuje. O dovolání rozhoduje Nejvyšší soud ČR. Nutný obsah dovolání je vymezen v ustanovení § 265f trestního řádu.

Praha 10. března 2020

JUDr. Martin Zelenka
předsedkyně senátu